

Ολονύχτιο θρίλερ στις Βρυξέλλες

Αγεφύρωτες παρέμεναν οι διαφορές – Οι 17 της Ευρωζώνης εξετάζουν να προχωρήσουν μόνοι τους σε νέα «δημοσιονομική συνθήκη»

Τον ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ

Μια σκληρή μάχη για τη μελλοντική μορφή της Ευρωζώνης δόθηκε έως τα ξημερώματα σήμερα μεταξύ των Ευρωπαίων εταίρων που εμφανίστηκαν στην κρίσιμότερη, μετά την υιοθέτηση του ευρώ, σύνοδο κορυφής της Ε.Ε., διατηρώντας σημαντικές διαφορές μεταξύ τους. Η Γερμανίδα καγκελάρια κ. Άγκελα Μέρκελ προσήλθε σταθερά στις απαιτήσεις της Γερμανίας, με κυριότερη την ευρεία αναθεώρηση των ευρωπαϊκών συνθηκών, που θα επιτρέψει την επιβολή πολύ σκληρότερης δημοσιονομικής πειθαρχίας στα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης.

Παρ' ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές ακόμη και μεταξύ κρατών-μελών της Ευρωζώνης, οι «17» φαίνονται διατεθειμένοι, υπό την πίεση Βερολίνου και Παρισιού, αλλά και υπό τον φόβο των αγορών, να προχωρήσουν στη

σύναξη μιας νέας «δημοσιονομικής συνθήκης», ακόμη κι αν αυτή δεν υπογραφεί από τους εκτός Ευρωζώνης εταίρους. «Πρέπει να καταστήσουμε σαφές ότι αποδεχόμαστε μεγαλύτερη ενσωμάτωση μεταξύ των 17 κρατών-μελών», δήλωσε προσερχόμενη στη σύνοδο η κ. Μέρκελ, προσθέτοντας ότι «η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να αποκτήσει περισσότερες ευθύνες, το ίδιο και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Το πρώτο μεγάλο «αγκάθι» αφορά την ευρεία αναθεώρηση των ευρωπαϊκών συνθηκών. Πολλές χώρες ακόμη και εντός της Ευρωζώνης, όπως η Ολλανδία, η Φινλανδία και η Αυστρία που συνήθως συμφωνούν με τις γερμανικές απόψεις, φοβούνται ότι η διαδικασία επικύρωσης της νέας συνθήκης είτε στο Κοινοβούλιο είτε μέσω δημοψηφίσματος θα προκαλέσει πολλά προβλήματα. Ακόμη πιο έντονοι είναι οι φόβοι στην Ιρλανδία, που μόλις το 2008 είχε α-

πορρίψει τη Συνθήκη της Λισσαβώνας.

Προκειμένου να αποφευχθεί αυτός ο σκόπελος, οι πρόεδροι του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Χέρμαν βαν Ρομπέι και της Κομισιόν κ. Ζοζέ Μπαρόζο πρότειναν μια διαδικασία αναθεώρησης των συνθηκών σε δύο στάδια. Σύμφωνα με το σχέδιο που παρουσίασαν, με μία περιορισμένη αλλαγή των Συνθηκών, που θα συμφωνηθεί εντός 2-3 μηνών, μπορούν να επιτευχθούν σχεδόν όλοι οι στόχοι του Βερολίνου για νομική δέσμευση των κρατών-μελών να τηρούν το όριο ελλείμματος στο 3% ΑΕΠ, το όριο χρέους στο 60% του ΑΕΠ και την υποχρέωση να υλοποιούν ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς. Σε δεύτερο στάδιο, θα ακολουθήσει η ευρεία αναθεώρηση.

Παράλληλα, σε προσέχον των συμπερασμάτων προβλέπεται δημιουργία αυτόματου διορθωτικού μηχανισμού που θα ενεργοποιείται σε περίπτωση που κάποιο κράτος-μέλος δεν πιά-

σει τους στόχους για μείωση ελλείμματος και χρέους. Το διαρθρωτικό έλλειμμα για κάθε κράτος δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 0,5% του ΑΕΠ εκτός εξαιρετικών (οικονομικών) περιπτώσεων. Επιπλέον, τα κράτη-μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν εκ των προτέρων για τα σχέδια δανεισμού τους. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα μπορεί να επιβεβαιώνει ότι έχουν μεταφέρει ορθά στο εσωτερικό τους δίκαιο (κατά προτίμηση σε συνταγματικό επίπεδο) τον «χρυσό κανόνα». Μόλις κράτος-μέλος της Ευρωζώνης υπερβεί το όριο ελλείμματος 3%, αυτόμάτως θα επιβάλλονται οικονομικές κυρώσεις εκτός και αν τις απορρίψει το 85% των κρατών-μελών. Τέλος, ζητείται η ταχίστα εφαρμογή των πρόσφατων προτάσεων της Κομισιόν προκειμένου σε περίπτωση που εντοπίζεται στα προσέχδια προϋπολογισμών σοβαρή μη συμμόρφωση με το Σύμφωνο Σταθερότητας, να ζητείται ανα-

θεώρηση του προσχεδίου προϋπολογισμού.

Αρχικά χθες το βράδυ ο κ. Χέρμαν βαν Ρομπέι πρότεινε πολύ ισχυρά μέτρα για την αντιμετώπιση των εντονότερων πιέσεων που δέχεται το τελευταίο διάστημα η Ευρωζώνη, ωστόσο η Γερμανία έσπυσε να τα απορρίψει. Μεταξύ άλλων, συζητήθηκε η δυνατότητα ο μόνιμος Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM) που επιδιώκεται να λειτουργήσει από το προσεχές Ιούλιο να αποκτήσει άδεια τράπεζας, γεγονός που θα του επέτρεπε να αντλεί σχεδόν απεριόριστη χρηματοδότηση από την ΕΚΤ. Μια δεύτερη πρόταση αφορά την πιθανότητα το προσωρινό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) να λειτουργήσει παράλληλα με τον μόνιμο μηχανισμό για δύο χρόνια, γεγονός που θα επέτρεπε την αύξηση των διαθεσίμων πόρων κατά 200 δισ. ευρώ. Τέλος, η Γερμανία απέρριψε και την πιθανότητα έκδοσης ευρωμολόγων.

Διέψευσε τις προσδοκίες ο κ. Ντράγκι

Λίγες μόλις ώρες πριν από την έναρξη της κρίσιμης συνόδου κορυφής, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα παρενέβη χθες δυναμικά για να διασφαλίσει την επάρκεια ρευστότητας στην Ευρωζώνη και στο τραπεζικό της σύστημα. Μείωσε τα επιτόκια του ευρώ εκ νέου στο ιστορικά χαμηλό επίπεδο του 1%, ανακοίνωσε πως θα παρέχει τριετή δάνεια στις ευρωπαϊκές τράπεζες από 21 Δεκεμβρίου, αλλά και πως χαμηλώνει τον πήχη στους όρους που θέτει για τη χορήγηση αυτών των δανείων στις ευρωπαϊκές τράπεζες. Διαψεύδοντας, ωστόσο, τις προσδοκίες για πιο εκτεταμένες αγορές κρατικών ομολόγων, ο πρόεδρος της, Μάριο Ντράγκι, προκάλεσε πτώση των αγορών, αλλά και του ευρώ και νέα άνοδο του κόστους του δανεισμού σε χώρες όπως η

Απώλειες του ευρώ και άνοδος του κόστους δανεισμού μετά την ανακοίνωση του προέδρου της ΕΚΤ ότι τα επιτόκια μειώνονται στο 1%.

Ιταλία και η Ισπανία, που προβλέπουν στη στήριξη της ΕΚΤ.

Καθοριστική σε ό,τι αφορά την παροχή αυξημένης ρευστότητας είναι η απόφαση της Τράπεζας να χαμηλώσει τον πήχη αναφορικά με τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών από το 2% στο 1%, τις οποίες θέτει ως προϋπόθεση για να δέχεται ως εγγύηση τα ομολόγά τους και να τις δανειοδοτεί. Σε ό,τι αφορά τα τριετή δάνεια, θα τα χορηγεί στις ευρωπαϊκές τράπεζες με σταθερό επιτόκιο. Ο κ. Ντράγκι έσπυσε, όμως, να διαψεύσει την προσδοκία πως η Τράπεζα θα στηρίξει αυτόματως τυχόν σύναψη δημοσιονομικού συμφώνου, αυξάνοντας τις αγορές κρατικών ομολόγων στη δευτερογενή αγορά. Μολαίσα επανέλαβε πως τα «άλλα στοιχεία» θα ακολουθήσουν μια δημοσιονομική ενοποίηση, δήλωσε «κάπως έκπληκτος» που παρεμφερής δήλωσή του ερμηνεύθηκε προ ημερών ως υπόσχεση της Τράπεζας για πιο εκτεταμένες αγορές κρατικών ομολόγων μετά τη σύναψη δημοσιονομικού συμφώνου.

«Όλες οι κυβερνήσεις της Ευ-

ρωζώνης πρέπει να βάλουν τα δυνατά τους» για να επιτύχουν τη δημοσιονομική εξήγηση των χωρών τους, υπογράμμισε ο κ. Ντράγκι και κάλεσε έμμεσα τις χώρες της Ευρωζώνης να μην βασίζονται υπερβολικά στην ΕΚΤ. Καθιστώντας, έτσι, σαφές πως δεν θα χρησιμοποιοιθεί «το μπαζούκα της ΕΚΤ», όπως χαρακτηρίζουν παράγοντες της αγοράς τις αγορές ομολόγων από πλευράς της Τράπεζας, ο κ. Ντράγκι προκάλεσε νέα υποχώρηση του ευρώ κατά 0,6% στα 1,3334 δολάρια. Ακολουθώντας πτώση των ευρωπαϊκών αγορών, με μεγαλύτερη εκείνη του Χρηματιστηρίου του Μιλάνου που έκλεισε με απώλειες 4,29%. Με πτώση από 1% ως 2,5% έκλεισαν, άλλωστε, οι αγορές Λονδίνου, Φρανκφούρτης και Γαλλίας, ενώ μεγάλες απώλειες από 4% έως 8% κατέγραψαν οι μετοχές των γαλλικών και γερμανικών τραπεζών. Η πλέον αρνητική αντίδραση των αγορών ήταν η νέα εκτίναξη που σημείωσε το κόστος του δανεισμού για Ιταλία και Ισπανία. Οι αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων της Ιταλίας εκτινάχθηκαν εκ νέου στο 6,5%, επίπεδο ανησυχητικά κοντά στο απαγορευτικό 7% στο οποίο βρίσκονταν την περασμένη εβδομάδα προτού ανακοινωθεί το πακέτο μέτρων λιτότητας από την κυβέρνηση Μόντι. Σε ό,τι αφορά τις αποδόσεις των δεκαετών ισπανικών ομολόγων έφθασαν στο 5,7%.

Βρετανία και Δανία

Την ίδια στιγμή, πάντως, σε μέτρα τόνωσης της ρευστότητας και της οικονομίας τους προχώρησαν δύο χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν επιλέξει να μείνουν εκτός ευρώ: η Βρετανία και η Δανία. Η Τράπεζα της Αγγλίας ανακοίνωσε πως θα συνεχίσει το δικό της πρόγραμμα αγοράς ομολόγων και θα διοχετεύσει με αυτόν τον τρόπο άλλα 75 δισ. στερλίνες στη χειμαζόμενη βρετανική οικονομία, που σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ φαίνεται να έχει ήδη διολισθήσει σε νέα ύφεση. Παράλληλα, η Τράπεζα της Δανίας επισκίασε τη μείωση των επιτοκίων του ευρώ, καθώς ανακοίνωσε πως μειώνει τα επιτόκια της δανικής κορόνας κατά 0,4% στο 0,8%. Πρόκειται για το χαμηλότερο επίπεδο επιτοκίων που έχει υιοθετήσει η Τράπεζα της Δανίας από το 1992. Στην ανακοίνωσή της, πάντως, απέδωσε την απόφασή της στη μείωση των επιτοκίων της ΕΚΤ.

REUTERS, BLOOMBERG, AFP, AP

Η Γερμανίδα καγκελάρια κ. Άγκελα Μέρκελ και ο Γάλλος πρόεδρος κ. Νικόλα Σαρκοζί, στο περιθώριο της συνόδου κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις Βρυξέλλες.

Πρόεδρος να δεχθεί τις εναλλακτικές διαδικασίες που προτείνει ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Χέρμαν Βαν Ρομπέι εμφανίστηκε ο πρωθυπουργός κ. Λουκάς Παπαδήμος.

Πιθανό αδιέξοδο, ο μεγάλος φόβος της κυβέρνησης

Τον απεσταλμένο μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ

Με τον φόβο της κατάρρευσης των διαπραγματεύσεων για το μέλλον του μόνιμου μηχανισμού στήριξης, ως το χειρότερο σενάριο και για την Ελλάδα, προσήλθαν ο κ. Α. Παπαδήμος και η ελληνική αντιπροσωπεία στη Σύνοδο Κορυφής των 27 ηγετών της Ε.Ε. Σε αυτή την περίπτωση βεβαίως, παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα βρίσκεται ήδη σε ένα μηχανισμό, θα θεθεί σαφώς υπό αμφισβήτηση και ο τρόπος συνέχισης της χρηματοδότησής της (με ό,τι αυτό συνεπάγεται για κρίσιμες παραμέτρους όπως το επιτόκιο και η διάρκεια του δανεισμού). Γι' αυτό και στην ελληνική πλευρά επιθυμούν να υπάρξει οπωσδήποτε μια κάποια λύση, ώστε να δοθούν πειστικές απαντήσεις προς κάθε κατεύθυνση, κυρίως βέβαια προς αυτή την αγορά.

Αν και η Ελλάδα δεν αποτελεί, για πρώτη φορά μετά αρκετές Συνόδους Κορυφής, το κεντρικό θέμα των συνομιλιών, έχει κάποιες γενικές αρχές με τις οποίες προσέρχεται στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Κατ' αρχήν φαίνεται ότι η κυβέρνηση διαφωνεί με τη λογική της πλειοψηφίας, κάτι που άλλωστε έχει προκαλέσει έντονες ενστάσεις, και μάλιστα εμφανείς, από άλλα κράτη-μέλη. Τάσσεται, δηλαδή, υπέρ της διατήρησης του κανόνα της ομοφωνίας και των 27 για τη λήψη αποφάσεων. Δεύτερον, η ελληνική πλευρά διακείται αρνητικά στη, γερμανικής εμπνεύσεως, πρόταση να κρίνονται οι κυρώσεις που θα επιβάλλονται στα κράτη που θα παραβαίνουν τους κανόνες δημοσιονομικής πειθαρχίας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Τρίτον -και τούτη την αρχή ακολουθούσε γενικώς και η προηγούμενη κυβέρνηση- τα όρια χρέους και ελλείμματος να κατοχυρωθούν μέσω άλλων τρόπων και όχι μέσω του συνταγματικού «φρένου», που επίσης προτείνει η Γερμανία. Είναι σαφές ότι παρόμοια με τη γενική στρατηγική της Ελλάδας ακολουθούν και άλλες χώρες που διαφωνούν με τους όρους αυστηρής εποπτείας που προτείνει ο γαλλογερμανικός άξονας. Συνιστά επίσης προφανή επιλογή της κυβέρνησης να μην ανοίξει καθ' οιονδήποτε τρόπο συζήτηση για τα ελληνικά θέματα.

Συνάντηση με Χέρμαν βαν Ρομπέι

Τις διαστάσεις που θα μπορούσαν να λάβουν όλα αυτά τα ανοικτά ζητήματα συζητήσε χθες το απόγευμα ο Έλληνας πρωθυπουργός, λίγο πριν από την έναρξη του δείπνου των ηγετών, με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Ο κ. Χέρμαν βαν Ρομπέι τάσσεται, μεταξύ άλλων, υπέρ μιας παράκαμψης της χρονοβόρου διαδικασίας αναθεώρησης της Συνθήκης της Λισσαβώνας, διά της προσθήκης μιας συμπληρωματικής πρόβλεψης σε άρθρο της (12). Η ελληνική πλευρά φαίνεται πρόθυμη να δεχθεί αυτές τις εναλλακτικές διαδικασίες που προτείνει ο κ. Ρομπέι.

Η συνάντηση Ρομπέι - Παπαδήμου έχει και μια ακόμη παράμετρο. Ο κ. Ρομπέι ήθελε να συζητήσει και με τον κ. Παπαδήμο για τεχνικές πτυχές των διαδικασιών, που βεβαίως ο Έλληνας πρωθυπουργός γνωρίζει πολύ καλά. Η βασικότερη ανησυχία της ελληνικής κυβέρνησης εδράζεται μακριά από τις Βρυξέλλες αυτές τις ημέρες και αφορά τη σαφή επιδείνωση της προοπτικής επιτυχούς ολοκλήρωσης του PSI, ιδίως μετά τις δημόσιες δηλώσεις των κ. Άγκελα Μέρκελ και Νικόλα Σαρκοζί περί του χαρακτήρα της κατ' εξαίρεση μεμονωμένης περίπτωσης που συνιστά η Ελλάδα.

Σενάρια επιστροφής σε εθνικά νομίσματα

Για το ενδεχόμενο διάσπασης της Ευρωζώνης ή της αποχώρησης μελών από τη νομισματική ένωση, προετοιμάζεται ένας μεγάλος αριθμός κεντρικών τραπεζών, σύμφωνα με δημοσίευμα της Wall Street Journal, που επιδιώκεται προσκείμενες στο θέμα πηγές. Μάλιστα, όπως αναφέρει η εφημερίδα, τουλάχιστον μια κεντρική τράπεζα, της Ιρλανδίας, εξετάζει τις πιθανότητες να χρειασθεί να εξασφαλίσει επιπλέον μηχανές εκτύπωσης σε περίπτωση επιστροφής της χώρας στο εθνικό νόμισμα. Πάντως, η ιρλανδική κεντρική τράπεζα έσπυσε με κθεσινή της ανακοίνωση να διαψεύσει τις συγκεκριμένες φήμες, ξεκαθαρίζοντας ότι δεν βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με εκτυπωτικές εταιρείες και ότι «τυπώνει μόνο ευρώ».

Αντιστοίχα, συνεχίζει το δημοσίευμα, αρκετές κεντρικές τράπεζες εκτός της νομισματικής ένωσης φαίνεται να εξετάζουν τη λήψη μέτρων

Η ιρλανδική κεντρική τράπεζα διαψεύδει δημοσίευμα της Wall Street Journal και τονίζει ότι «τυπώνει μόνο ευρώ».

για την προστασία τους από τις συνέπειες που θα μπορούσε να έχει μια κατάρρευση της Ευρωζώνης. Σε αυτές συμπεριλαμβάνεται και η κεντρική τράπεζα της Ελβετίας, η οποία φέρει να εξετάζει εναλλακτικά σενάρια για νομίσματα, ή καλάρια νομισμάτων, με τα οποία θα μπορούσε να αντικαταστήσει το ευρώ ως το εξωτερικό σημείο αναφοράς με το ελβετικό φράγκο. Οι πηγές, που επικαλείται η εφημερίδα, επομαίνονται ότι τα σχέδια των κεντρικών τραπεζών βρίσκονται σε προκαταρκτικό επίπεδο και δεν συνεπάγονται τη διάλυση της νομισμα-

τικής ένωσης. «Όμως, το γεγονός, ότι οι κεντρικοί τραπεζίτες εξετάζουν ένα σενάριο, το οποίο μέχρι το φθινόπωρο εθεωρείτο αδιανόητο, υπογραμμίζει το πόσο γαβδαία έχουν επιδεινωθεί οι συνθήκες. Οι πολιτικοί, οι επικεφαλές των κεντρικών τραπεζών και οι επενδυτές ανά τον κόσμο έχουν εναποθέσει τις ελπίδες για την εξεύρεση μιας λύσης για τη κρίση χρέους και οι επενδυτές στην σημερινή κρίση Σύνοδο Κορυφής», αναφέρει χαρακτηριστικά το δημοσίευμα.

Όσον αφορά την περίπτωση της Ελλάδας, το δημοσίευμα σημειώνει ότι η κεντρική τράπεζα διατηρεί τις διεκδικίες της εγκαταστάσεις εκτύπωσης, οι οποίες έχουν επωμιστεί, μαζί με πέντε ή έξι άλλες χώρες, το έργο εκτύπωσης της τελευταίας από μία σειρά πολλών συζητημένων συνόδων, κατά τη διάρκεια των οποίων οι ηγέτες έχουν επανειλημμένα υποσχεθεί την πραγματοποίηση μεγάλων μεταρρυθμίσεων. Το γνωστό και ως δίδυμο «Μερκοζί» έχει συμφωνήσει ήδη ότι η προτεραιότητα της συνόδου θα πρέπει να είναι η πορεία προς την ενίσχυση της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Εάν, όμως, το ευρώ πρόκειται να επιβιώσει, τότε χρειάζεται ένα πιο ισορροπημένο σχέδιο για την οικοδόμηση της δημοσιονομικής και οικονομικής ολοκλήρωσης που θα ταιριάζει στη σημερινή νομισματική ένωση. Η εξεύρεση τρόπων για την αστυνόμευση των κυβερνήσεων και

Πέρα από τη συνταγή των Μερκοζί

THE ECONOMIST

Όταν θα γράφονται τα βιβλία Ιστορίας, το διήμερο 8 - 9 Δεκεμβρίου θα θεωρείται ένα σημείο καμπής για την κρίση του ευρώ. Είναι οι ημέρες της συνάντησης των Ευρωπαίων ηγετών, της τελευταίας από μία σειρά πολλών συζητημένων συνόδων, κατά τη διάρκεια των οποίων οι ηγέτες έχουν επανειλημμένα υποσχεθεί την πραγματοποίηση μεγάλων μεταρρυθμίσεων. Το γνωστό και ως δίδυμο «Μερκοζί» έχει συμφωνήσει ήδη ότι η προτεραιότητα της συνόδου θα πρέπει να είναι η πορεία προς την ενίσχυση της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Εάν, όμως, το ευρώ πρόκειται να επιβιώσει, τότε χρειάζεται ένα πιο ισορροπημένο σχέδιο για την οικοδόμηση της δημοσιονομικής και οικονομικής ολοκλήρωσης που θα ταιριάζει στη σημερινή νομισματική ένωση. Η εξεύρεση τρόπων για την αστυνόμευση των κυβερνήσεων και

Οι δημοσιονομικοί κανόνες από μόνοι τους δεν είναι αρκετοί και πρέπει να συνδυαστούν με κάποιου είδους κοινή ευθύνη.

την αποτροπή δημοσιονομικής ασωτίας αποτελεί μεν ένα μέρος αυτής, το οποίο όμως δεν είναι ούτε το πιο σημαντικό, ενώ είναι και σχεδόν απίθανο να λειτουργήσει από μόνο του. Η πρόταση των «Μερκοζί» έχει ως στόχο, μέχρι τον Μάρτιο του 2012, να έχει αποσπασίσει την έγκριση των κυβερνήσεων της Ε.Ε. για μια αναμόρφωση των δημοσιονομικών κανονισμών. Σε κάθε περίπτωση, όμως, τέτοιους είδους μεταρρυθμίσεις δεν θα είναι αρκετές για την επίλυση του προβλήματος. Οι πιθανότητες να αποτραπεί μία χώρα παραβιάσει μέσω προστίμων είναι περιορισμένες.

Και η καταπίεση των δημοσιονομικών κανόνων δεν ήταν η πρώτη, ούτε καν η βασική, αιτία του αρχικού προβλήματος. Η σημερινή κρίση έχει να κάνει λιγότερο με τη δημοσιονομική ασωτία και περισσότερο με τους φόβους των επενδυτών για τη βιωσιμότητα του ευρώ και με τις μαζικές αποχωρήσεις κεφαλαίων από τις περιφερειακές οικονομίες.

Η κ. Μέρκελ έπεισε τον κ. Σαρκοζί να απορρίψει την ιδέα των ευρωμολόγων. Η ελπίδα φαίνεται να είναι ότι οι «σκληρές κουβέντες» υπέρ της δημοσιονομικής πειθαρχίας θα είναι αρκετές για να πείσουν την ΕΚΤ να αναλάβει το ενεργό ρόλο. Όμως, δεν υπάρχει κάποια στρατηγική ως προς το μεγαλύτερο ζήτημα του πώς και πόσο μακριά θα πρέπει να «αγκαλιάσουν» την ιδέα της κοινής ευθύνης για κάποια χρέη. Η ιστορία έχει δείξει ότι οι δημοσιονομικοί κανόνες από μόνοι τους δεν είναι αρκετοί.

